

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
BİR UYGARLIK ODAĞI OLARAK BAŞKANLIK VE ŞEHİR MECLİSLERİ
FİKİR PROJESİ YARIŞMASI

1.KADEME
JÜRİ DEĞERLENDİRME RAPORU

GENEL DEĞERLENDİRME

Projelerin bina ve yakın çevresine ilişkin ele alışlarının birbirlerinden önemli yaklaşım farklılıklarının olması jüri tarafından olumlu bulunmuştur. Bu durumda ikinci kademede yapılacak çalışmaların her bir projede kendine özgü bir gelişmeyi göstermesi beklenmektedir.

Jüri, çalışmalarını sırasında bina ve çevresine bir uygarlık-demokrasi odağı olma niteliği kazandırılması adına temsili demokrasinin işleyişi için gerekli olan belediye meclisinin genellikle projelerde başat bir unsur olarak ele alındığını gözlemlemiştir. Jüri, katılımcı demokrasi için gerekli olan diğer mekanların konumlarının marjinalleştiğini görerek bunu genel bir sorun olarak saptamıştır. Tasarımların katılımcı demokrasi mekanizmalarını daha merkezi bir konuma getirecek şekilde gözden geçirilmesi, bu bağlamda bina çevresinde bina içine girilmeden kullanılabilir olan güneş kontrollü ortak alanların artırılması önerilmektedir.

İkinci kademeye geçen bütün öneriler için yaptığımız değerlendirmelerde, olabildiğince açık bir biçimde belirtilen demokratik kullanımların mekânsal karşılıklarını aramamızın yanı sıra doğrudan ya da dolayımli olarak çok önemli gördüğümüz başka konular da var. Meydan ve meydandaki mevcut nesnelere öneri yapının bütüncül ilişkisinin yeterince güçlü bir biçimde kurulamamış olması, gündelik hayatın gece ve gündüz kullanımlarına ilişkin mekânsal olasılıkların belirsizliği, iklim verilerinin yapının biçimlenişinde yeterince gözetilmemiş olması ve yapı sınırlarının mülkiyet ve yapı yaklaşma sınırlarıyla örtüşmemesi çok önemli meseleler. İkinci kademede bu konuların ayrıntılı olarak ele alınmasını tavsiye ediyor, bu tavsiye doğrultusunda ikinci kademe projelerinin teknik ve yasal gereklilikler çerçevesinde de geliştirilmesini bekliyoruz.

Jüri tarafından ikinci kademeye geçen bütün projeler için yapılan genel değerlendirmelerin yanı sıra her bir projeye ilişkin özellikle vurgulanan ve geliştirilmesi beklenen konuları şu şekildedir:

6 NUMARALI PROJE

'Bir binadan çok bir yer tahayyülü' tanımıyla ele alınmış olan bu proje "Anıt Yapı/Kurum" meselesine basit ancak bir o kadar da özgün bir yorum getiren bütüncül bir saçak altında, açık, yarı açık ve kapalı alan olarak kullanılabilir mekânları net bir kurgu ile bir araya getirmiş olması nedeniyle övgüye değer bulunmuştur. Bu kurguda farklı seviyelerde oluşturulan 'yeni ortak zeminler' Kent Meclisi Salonu'nu merkeze alan ve ana meydan ile Kent Terasını ilişkilendiren bir dolaşım izleği çerçevesinde ele alınmıştır.

Bu olumlu özelliklerinin yanı sıra, proje ile ilgili olarak bu aşamada geliştirilmesi tavsiye edilen hususlar şunlardır:

- Yapının oluşturduğu güçlü kitlesele varoluşun bir nedeni de düşey yüzeylerin olabildiğince geçirgen tutulmasıdır. Ancak bölgenin iklimsel verileri göz önüne alındığında bu özelliğin aynı zamanda ciddi sorunlar oluşturulabileceği öngörülmüştür. Yarışmacı tarafından Fiziksel Çevre Kontrolü başlığı altında tanımlanan havalandırma boşluklu cephe sistemi çözümünün teknik yeterliliği ve sürdürülebilirliği bu aşamada ayrıntılı bir biçimde sorgulanmalıdır. Jüri, tasarımcının bu çerçevede farklı ve yenilikçi önlemleri ortaya koymasını, açık ve kapalı alanların sürdürülebilirliği bağlamında çözümler oluşturmasını önemli bir gereklilik olarak görmektedir.
- Yapının merkezinde konumlanan Kent Meclisi Salonu'nun farklı dönemlerde ve günün farklı saatlerinde çevresindeki alanla bütünleşebilmesi adına düşey yüzeylerde pratik bir açılıp kapanma kurgusunun oluşturulması, esnek kullanım olasılıkları çerçevesinde önemli bir kazanım olacaktır.

- Kuzey yönünde konumlanan Kent Terası önemli bir ortak alandır. Ancak bu alanın meydan ile doğrudan bir görsel ilişki kurmuyor olması jüri tarafından sorgulanmıştır. Bu çerçevede meydan ile terası birbirine bağlayan eğimli platformun artiküle edilmesi ve güneş etkilerinden korunaklı bir biçimde kullanım olanaklarının artırılması tavsiye edilmektedir.

26 NUMARALI PROJE

Öneri projenin meydanla kurduğu ilişki ve yarattığı açık, yarı açık ve kapalı mekan kurgusunun düzeni olumlu bulunmuştur. Bodrum katta yer alan Kent Meclisi'nin tüm katlardan rahatlıkla izleniyor olması da projenin olumlu yönü olarak değerlendirilmiştir. Önerilen mekânsal organizasyon ile kentlinin her an binanın açık ve kapalı mekanlarına erişimi, yapının kentliye ait olduğu hissini vermektedir.

Öneri projenin daha özgün ve İzmir'in gündelik yaşam pratiklerine daha uygun bir yapı olması yönünde tasarımcıdan beklenen hususlar şunlardır:

- Öneri tasarımın, katılımcı kamusal mekan kurgusu olarak dile getirilen yaklaşımı, tüm mekanların kentli tarafından rahatça kullanılmasına olanak yaratmakta, ancak bu mekanların kullanım dışı zamanlarda kontrolünü sağlayacak önerilerin geliştirilerek projeye yansıtılması beklenmektedir.
- Hareketli cepheler ve beşinci cephe (üst örtü) kurgusunun iklimsel veriler ışığında değerlendirilmesi ve iklim, sürdürülebilirlik ve yenilenebilir enerjiye yönelik çözümlerin kapsamlı bir şekilde ele alınması tavsiye edilmektedir.

83 NUMARALI PROJE

Marcel Breuer'in Whitney Müzesi hakkında söylediklerinden yola çıkarak varılan tutarlı sonuç çok etkileyici ve anıtsallık bağlamında da çok güçlü. "Bir baza ve onun üzerine basan içi boşaltılmış monolitik bir prizmadan oluşan yapı" meydana başlayıp, merdivenlerle süren ve ve görkemli bir iç avluyla biten törensel sirkülasyon sayesinde başlangıçta vaadettiğini güçlü bir biçimde sunuyor. Yapının içerdiği işlevlere ve açıldığı manzaralara ulaşmak için kullanılan ve 'kentsel fuaye' olarak da adlandırılabilir olan avlu antik kentlerde rastlanan harabe estetiği hissine de sahip olarak dramatik gün ışığını çok iyi kullanıyor olsa da aynı gün ışığı kullanımının grup çalışma odalarına da sağlanmasında ve bu iklimde ışık ve hava meselelerinin basit buluşlarla çözümünün bir tasarım girdisi olarak ele alınmasında yarar olacağını düşünüyoruz. En azından meclis salonundaki gün ışığı ve havalandırma olanaklarının bu odalara tanınması için de benzer bir yol denenebilir. Son olarak, yapının etkileyiciliğini yitirmeden biraz küçülmesi ve yüksekliğinin azaltılmasının da değerlendirilmesini öneriyoruz.

85 NUMARALI PROJE

"Zemin düzleminin tamamen halka bırakılması ve geliştirilen projenin Konak Meydanı'nın bir parçası olarak kullanılması" diye özetlenen ana fikirden yola çıkarak varılan "anıt örtü" kamusal kullanımın da anıtsal temsiliyetin de hakkını veriyor olsa da örtü altında kalan kısımların ve özellikle komisyon ve parti grup odaları gibi mekânların gün ışığı ve havalandırma sorunu olacağı açıktır. Bu konunun gözden geçirilmesini öneriyoruz. Meclis salonu üzerindeki silindirik yapı, plan çiziminde kapalı duvarlarla çevrili olarak görünmekle birlikte kütle görünüşlerinde ışık duvarı olarak yer alıyor. Bu konuya ve bu bölümün taşıyıcı sistemine açıklık getirilmesinde yarar olduğunu düşünüyor, bunlarla birlikte, silindirik ve silindirin doğu ve batı yönlerindeki prizmaların kendi aralarındaki ilişkileriyle bütünüyle gözden geçirilmesini tavsiye ediyoruz.

111 NUMARALI PROJE

Demokrasi mekânlarının Antik Yunan Atinas'ından modern dönemlere kadar süregelen biçimsel ele alınış paradigmalarının sürekliliği üzerinden geliştirildiği öne sürülen ve kendisini bir tür çokluk mekânı olarak tanımlayan tasarım, ortaya koyduğu temiz ve neredeyse anonimlik sınırlarını zorlayan mimari dili ve son derece yalın kitlesel varoluşu ile nitelikli bir öneri olarak değerlendirilmiştir. Büyük teknolojik jestler gerektirmeyen yapısal kurgusu da önemli bir özellik olarak öne çıkmıştır.

Bu olumlu özelliklerinin yanı sıra, proje ile ilgili olarak bu aşamada geliştirilmesi tavsiye edilen hususlar şunlardır:

- Net ve kolay anlaşılır olmasına karşın, oluşturulan plan stratejisi katılımcı demokrasinin kendisini temsil edeceği farklı platformların önünü açmakta zorlanmaktadır. Bu çerçevede, Kent Meclisi mekânını merkeze alan bu şemanın yeniden değerlendirilmesi, özellikle meydana kolaylıkla ulaşılabilir seviyelerde nitelikli ve güneşten korunaklı ortak alanlar oluşturulması çok önemli bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.
- Dar kenarını Konak Meydanı'na açan basamaklı mekân, yukarıda bahsedilen konu çerçevesinde yeniden ele alınarak kullanım olanakları geliştirilmelidir.
- Meclis Salonu dışında kalan alanlar için getirilen çözümler, yapı içinde daha zengin mekânsal kaliteler ve görsel bir akışkanlık oluşturmak adına yeniden değerlendirilebilir. Üçüncü kat seviyesinde konumlanan Çok Amaçlı Salon ve Teras mekânlarının da bu çerçevede ele alınması tavsiye edilmektedir.
- Yapının üst kitlesini tanımlayan dış cidarın mimari dildeki süreklilik ve yukarıda olumlu bir özellik olarak vurgulanan yalınlık adına tüm yönlerde aynı niteliğe ve performans seviyesine sahip olması, yerel iklim koşulları göz önün alındığında yeniden değerlendirilmesi ve geliştirilmesi gereken bir konu olarak öne çıkmıştır.

116 NUMARALI PROJE

Bu öneri yarışma alanını büyük ölçüde örterek tanımlayan geniş saçak ve onun altında çoğu birbirinden kopuk pavyonlar şeklinde oluşturulan yarı açık ve kapalı alanların uygunlukla düzenlenmiş olması nedeniyle övgüye değer bulunmuştur. Öte yandan gerek Kent Meclisi mekânında gerekse onun devamında oluşturulan dış agora alanında 'çoğunluk' değil, 'çokluk' kavramı üzerinden kurgulandığı iddia edilen oturma düzeni, bu önerinin en dikkat çekici yönlerinden biri olarak değerlendirilmiştir. Yine bu öneriye ait bir özellik olarak şeffaflık hem bir kavram hem de yapısal bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

Bir yanı sıra bu tasarımı cazip ve özgün kılan bu özellikler diğer yandan da bu aşamada üzerinde yeniden durularak geliştirilmesi tavsiye edilen hususlar olarak görülmektedir.

Şöyle ki;

- Yapının çevresel ve ekolojik sürdürülebilirlik adına yeniden bütünüyle değerlendirilmesi ve özellikle şeffaf yüzeylerdeki güneş kontrolünün çözüme kavuşturulması elzemdir.
- Karşılıklı tartışma olanağı yaratacağı öngörülen oturma düzeni, katılımcı demokrasi adına önemli bir avantaj gibi görülmesine karşın özellikle Belediye Meclisi'nin çalışma düzeni açısından çeşitli zorluklar içermektedir. Bu konunun bu çerçevede sağladığı cazibeyi zedelemeyen yeniden ele alınması tavsiye edilmektedir.
- Yapının doğu ve batı cephelerinde bir tür yerleştirme şeklinde öne çıkan duvarlar ve onların tanımladığı mekânların özellikle zemin kotunda ziyaretçinin denizle kurabileceği görsel ilişki çerçevesinde yeniden değerlendirilmesi önerilmektedir.

- Bütün bunlara ilave olarak belirtmek gerekir ki; önerilen saçak ve agoranın bir kısmı mülkiyet sınırlarını ihlal etmektedir. Bu durum ileriki aşamalarda bürokratik sorunlar doğurabilecek ve projenin yapımı adına olumsuz bir faktör olarak ortaya çıkacaktır. Bu çerçevede her iki yapısal elemanın da mülkiyet sınırları aşmadan yeniden ele alınması gereklidir.

131 NUMARALI PROJE

“Bir yapı olmaktan çok, bir bağlantı noktası ve toplumsal etkileşim merkezi” olarak tanımlanan yapı bu tanıma uygunluğunu meydandaki mevcut nesnelere ve meydanın sirkülasyon hatlarına bağlanarak tasarlanmış olmasıyla yerine getirmiş ve böylelikle “yer yapı” olma olanaklarını tasarım ilkelerine dönüştürebilmiş olmasıyla övgüye değer bulunmuştur. Ancak bu yaklaşım yapının taşınması beklenen temsili nitelikleri yeterince belirgin olarak göstermesini önemli ölçüde engellemektedir. Yapının üzerinde yer alan yeşil amfinin gündüz kullanımlarında işe yarayacak bir çözümün, güneşe karşı önlem olarak işlevsel olmasının yanı sıra temsil nitelikleri açısından da kullanışlı olabileceğinin gözden geçirilmesini öneriyoruz. 0.00 kotu planında deniz yönünü tıkayan HİM ofisleri buradan kaldırılır ve yapının zemindeki deniz cephesi açılırsa “kamusal boşluk” buradaki kafeteryanın yayılma alanı olmasının yanı sıra çok amaçlı salonun da yayılma alanına dönüşebilecektir. Yapının kuzey doğu köşesini tutan amfi serbest kullanımlar için olanak sağlayan bir yarı açık mekâna dönüştürülebilirse yapının temsil nitelikleri için de ayrıca bir destek oluşturabilecektir. İlk Kurşun Anıtı’nın yeri korunarak yeşil amfiye gömülmesini sağlamak için kaidesinden kurtarılması denemeye değer görünmektedir. Bütün bunların yanı sıra önemli bir konu da yapının güneşe doğru mülkiyet ve yapı yaklaşma sınırlarını ihlâl ediyor olmasıdır. Bu durum yasal sorunlar çıkarabileceği için mülkiyet sınırları içine çekilerek önerinizi yeniden ele almanızı bekliyoruz.

143 NUMARALI PROJE

Yapı bulunduğu yerle kurduğu ilişkileri iyi değerlendirerek, zorlanmadan kurduğu zemin düzenlemeleri ve saçağı sayesinde herkese açık haliyle övgüye değer bulunmuştur. “Şehir Meclisleri Meydanı Mekânsal Kullanım Senaryoları”yla açıkça anlatılan kullanışlılık bu alanı kapalı, yarı açık ve açık alanlarıyla bir olasılıklar mekânına dönüştürmektedir. Serbest kullanımlara sunduğu yarı açık kentsel imkânlarıyla olumlu bulunmuş olsa da beyaz kabuğun İzmir iklimiyle başa çıkabilmesi için sürdürülebilirlik kurallarına ilişkin gözden geçirilmesi gerektiği de açıktır. Bütün yönleri aynı cepheyle dönük olması tartışmaya açık bir konunun da kapısını açtığı için bu konunun irdelenmesini tavsiye ediyor, bu amaçla saçak yüksekliğinin de güneş/gölge diyagramıyla tekrar ele alınabileceğini düşünüyoruz. Her noktasıyla titizlikle çalışılmış olan bu projede, frontal bir heykel olan İlk Kurşun Anıtı’nın, tam olarak yerini bulduğunu söylemek zor görünüyor. Bunların yanı sıra kullanım senaryoları, taşıyıcı sistem, iklimsel veriler gibi konularda yapılacak açıklamaları taşıyan geliştirilmiş öneri 2. kademe çok daha iyi anlaşılmalı sağlayacaktır.